

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNarodnina: za Zdržene države (sloven
Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$9.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Sloven
\$7.50 na leto, \$1.75 na pol leta; za ino-
zemstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Czecho \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi ne
vrnejo. Advertnizing rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2607-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
narodnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Obiski

Chicago. — Čikaško razstavo
in urad SNPJ sta obiskala John
in Elizabeta Plahtar iz Detroita,
Mich.

Še o zmagi v Chisholmu

Chisholm, Minn. — Dne 1. sep-
tembra so volilci odglasovali, da
Chisholm postane mesto, dne 8.
oktobra so pa bile volitve prve
mestne uprave in izvoljeni so
večinoma Jugoslovani, sami mla-
di in tukaj rojeni fantje. Za žu-
pana je bil izvoljen rojak Ru-
dolf Stukel.

Nesreča v Minnesoti

Chisholm, Minn. — Zunaj na
farmi, nedaleč od mesta, je ne-
sreča zadela družino Mestek.
Mati in hči sta se vozili v avtu.
Hči je šofirala in mati je držala
otroka v naročju. Med vožnjo je
hči izgubila kontrolo, avto se je
prevrnil in mati je priletela na
cesto s tako silo, da je kmalu
potem umrla za poškodbami v
bolnišnici. Pokojnica zapuša
moža in osem otrok. Stara je bi-
la 46 let. — Pred kratkim je tu
umrla Marija Pečovnik, stara
60 let, ki je zapustila tri sinove.

Nov grob v New Yorku

New York. — V Ridgewoodu,
Long Island, je umrl Anton Vil-
har, star 79 let. Lani je slavil
zlati poroko. Zapuša družino.

Izpil je strup

Milwaukee. — Math Sigonja,
doma iz Bele Krafine, je zadnje
dni pomotoma, misleč, da je žga-
nje, izpil dozo strupene kisline,
katero je našel v steklenici v kle-
ti Bizjakove gostilne, kjer je o-
pravljajl neko delo. Kisline so
rabili za čiščenje cevi. Moža so
brž odpeljali v bolnišnico, a je u-
mrl med potjo. Ker je bil sam
in brez sredstev, tudi pri nobe-
nem podpornem društvu ni bil,
so ga pokopali na javne stroške.36-urnik v bombažno-ob-
lačilni industrijiMezda ostane stara, kar pomeni
okrog 10% zvišanjaWashington, D. C. — Na pri-
ročilo odbora, ki je proučil raz-
mere v bombažno-oblačilni indu-
striji, je predsednik Roosevelt
zadnji petek odredil, da se te-
denski delovnik v tej industriji
zniža s 40 na 36 ur s prihodnjim
1. decembrom. Mezda delavcev
ostane stara, kar pomeni okrog
deset odstotkov mezdnege povi-
ška.Ko so reporterji vprašali Roo-
sevelta, kaj misli o sklepu Ame-
riške delavske federacije, da se
ima takoj začeti kampanja or-
ganiziranja delavstva za splo-
šen trideseturnik, je predsednik
ignoriral vprašanje.

Unijski voditelji obtoženi

Chicago. — V zvezi z raznimi
nasilnimi čini, ki izvirajo iz
stavke avtobusnih nameščencev,
je bilo zadnje dni štirinajst oseb
obtoženih, da so odgovorne za ta
nasilja. Med obtoženci sta tudi
William Taber, tajnik unije cest-
noželezniških nameščencev in
Jos. J. Kehoe, zapisnikar iste
unije. Obtožnica se glasi, da je
bilo v teku stavke, ki traja od
16. avgusta, 184 oseb ranjenih
med vožnjo v avtobusih in od
teh sta dva ranjenca umrla. Na-
padi na avtobuse so pogosti.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Diskvalificiranje socialistične
liste v OhioBridgeport, O. — Ker so držav-
ne oblasti zavrgle čez pet tisoč
podpisov s socialistične liste, za-
to menda ne bomo imeli naše li-
ste za državne kandidate. Ekse-
kutiya državne organizacije de-
luje, da bi dobili prostor na listi
na kak drug način.Za nas je to velik udarec, am-
pak se ne podamo. Naša kampa-
nja gre vseeno naprej. Če ne do-
bimo prostora na glasovnici, bo
treba volilce pa podučiti, da gla-
sujejo za naš kandidate na ta na-
čin, da zapišejo njih imena na
glasovnico. Eksekutiya sociali-
stične stranke v Ohio je že sto-
rila potrebne korake v tej smeri,
od nas je pa zdaj odvisno, da
storimo svojo delavsko dolžnost
in gremo v kampanjo še z večjo
energijo.V okraju Belmont je naš kan-
didat za državnega senatorja so-
drug J. H. House, član rudarske
unije od 1900, soc. stranke pa
od 1911. Za "checkweighmana"
ali rudarskega zastopnika pri
tehnicah je bil 15 let nepretrgo-
ma. Dasi je izdelal višje šole, se
je posvetil delavskemu gibanju,
kjer je še danes v sprednjih vr-
stah.In ker so državne oblasti dis-
kvalificirale državno socialistič-
no listo, je ne bomo menda imeli
niti v našem okraju. Kakor se
sluši, bo ime sodruga Houseja pod
rubriko "neodvisnih" kandida-
tov na glasovnici. Treba si je
torej zapomniti njegovo ime in
na volilni dan glasovati za njega.
(Kandidate za državne ura-
de bo treba pa zapisati a polnim
imenom). Pri nas smo dobili štiri
tisoč kampanjskih letakov,
katere bomo razdelili med vo-
lilce.Če že ne moremo drugače po-
magati, pojdimo vsaj na volišče
in glasujmo za svoje kandidate.
S tem bomo pokazali, da smo
proti sistemu, ki nas je pahnil v
to veljkansko revščino. Kdor bo
volil za demokrate ali republi-
kance, nima pravice se pritoževati
proti krizi in mizeriji, ker je
zanjo tudi sam odgovoren ra-
di svoje nevednosti. Dvema go-
spodarjema ni mogoče služiti:
sebi in kapitalistom. In kdor
glasuje za kandidate starih
strank, služi le kapitalistom, ne
pa svojim delavskim interesom.Razmere so pri nas tako sla-
be, da članstvo društva izredno
težko ali pa sploh ne more pla-
čevati asesmenta. Ker imam o-
pravka v šoli, imam tudi vs-
priliko videti to veljkansko mize-
rijo. Otroci prihajajo v šolo bo-
si ali v raztrganih obuvah in
obleki. Tudi stradanje se jim
pozna. Kar žalostno je gledati
to, in sicer v najbogatejši deže-
li na svetu. Zatorej delavstvo,
zbudi se! Ne poslušaj nazadnja-
kov v kakršnikoli suknji, kajti
oni hočejo, vsaj pa delujejo, da
delavstvo živi v mizeriji. Bodite
možni in žene in recite: dosti je
tega! ter volite ljudi, ki bodo
delali za vaše interese.

Joseph Snoy, št. 13.

Napredno časopisje in volitve

Sharon, Pa. — Letni čas je
naglo minil. Nastopili so že
hladni dnevi in noči so že pre-
cej dolge. Kaj pa mi delavci,
uposleni in brezposelni; ali smo
že vsi naročniki naprednih li-
stov kakor sta Prosveta in Pro-
letarec, ki nas vodita po pravi
poti, do boljših delavskih raz-
mer? Delavci, ali si hočemo za-
sigurati boljše bodočnost? Za
dosego tega je potrebno, da či-
tamo napredne liste kakor sta
prej omenjena. Zatorej delavci
in delavke, naročite se na Pro-
sveto in Proletarca, ki nas po-
dučujeja, na kak način bo mo-
goče priti do zasiguranega bolj-
šega življenja.Nahajamo se pred volitvami.
Bratje in sestre, komu bomo od-
dali avoje dragocene glasove 6.
novembra? Ali jih bomo od-
dali nazadnjaškim kandidatom,
katerih je ta prokleti kapitali-
zem nastavlil vse polno in s ka-
terih pomočjo nas hoče pahnuti
še globlje v sužnost? Upam,
da tega ne bomo storili, marveč
oddali svoje glasove kandida-
tom, katere je postavila delav-
ska stranka in katere nam pri-
poročajo naši izkušeni dopisni-
karji. Le od delavskih kandi-
datov smemo pričakovati, dabodo stali na naši strani in se
borili za naše interese.Vsega je preveč na svetu, mi
pa živimo v pomanjkanju. De-
lavei in delavke, ali hočemo v
dvajsetem stoletju še pričako-
vati kruha iz nebes? Ne! Mi si
ga moramo sami pridelati — in
pridelamo si ga trikrat preveč,
samo pravice nimamo do njega.
Pravice nimamo do njega zato,
ker smo take ljudi izvolili v po-
stavodaje, ki nas pehajo v suž-
nost, nas pestijo in pobijajo, tr-
pinčijo in lačne preganjajo. Če
prosiš kruha, dobiš krepeljček
ali pa kroglo v glavo.Zadnja leta smo toliko doži-
veli, da bi morala vsakemu trpi-
nu pasti mrena z oči. Pa ni ta-
ko. Za to skrbe tudi tisti, ki stra-
šijo s peklom. Kapitalisti se pe-
kla "na onem svetu" ne bojijo.
Nas strdajo in ubijajo in tudi
pokradli so nam v veliki meri,
če smo si kaj prihranili. Krade-
jo še vedno. Milijonom so u-
kradli pravico do dela in priliko
do obstanka. In kaj se je delav-
stvo naučilo iz tega? Nekateri so
se nekaj, drugi nič.Pred par leti sem poročal iz
okraja Indiana, kako je prišel
v premogarsko naselbino, kjer
so delali le dva dni na teden, ne-
ki božji namestnik. Pobiral je za
cerkev — ali kakor je že rekel
Neki naš človek z veliko družino
ni imel niti beliča pri hiši,
ampak si je izposodil pet dolar-
jev pri sosedu, ne da bi otro-
kom kupil kruha ali potrebne
obleke, marveč jih je dal župni-
ku. Pri prvem sosedu, ki je bil
naročnik Prosvete, ni dobil po-
sojila za cerkev, dobil bi bil pa
pet dolarjev od njega, če bi o-
trokom kupil kruha. Jaz, ki sem
mu dal kredit, sem imel manj
sreče, ko sem šel po župniko-
vem odhodu k njemu. Ali misli-
te, da je šel k sosedu prosit na
posodo, da bi se naročil na Pro-
sveto? Niti malo ne.Za dober časopis ni denarja,
za cerkev pa mora biti, pa če-
prav je družina lačna. In doti-
ni mož in njegova družina se bo-
do še postili in čakali, da bodo
po smrti vživali v nebeškem kra-
ljestvu. Človek bi takim neza-
vednežem voščil dober tek, če bi
radi njih tudi drugi, zavedni de-
lavci ne trpeli.Da se mi dopis preveč ne za-
vleče, naj končam. Apeliram na
zavedne delavce in delavke —
in tudi na nezavedne — da od-
daste svoje glasove dne 6. no-
vembra delavskim kandidatom,
ki bodo tudi spolnovali, kar bo-
mo mi zahtevali. Spreglejte, ko-
liko milijonov porabi kapitali-
zem za pobijanje revnega delav-
stva, njih žen in nedolžnih o-
tročkov. Mi zahtevamo le do-
stojno življenje in nič drugega.Anton Zidanšek,
zastopnik Prosvete.

Vseslovanski koncert

Chicago, Ill. — Pevsko društvo
"Slovian" poroča, da šteje sedaj
48 pevcev in 16 pevk, skupaj 64
pevskih moči. Imena odborni-
kov so: Jerry Triller, predsed-
nik; Joseph Kuhel, podpredsed-
nik; Jacob Briljavac, tajnik in
zapisnikar; Steve Malnaric, bla-
gajnik; Jacob Tisol, oskrbnik
muzikalij (librarian).Pevsko društvo "Lira" pa po-
roča, da šteje sedaj 20 pevskih
moči, ter ima naslednji odbor:
John Weble, predsednik; Frank
Kordesh, podpredsednik; Eve-lyn Fabian, tajnica; Lollie Ne-
manič, blagajničarka; Vera Kor-
desh, zapisnikarica."Adrija" šteje 30 pevskih
moči. Po teh številkah bi imelo
na vseslovanskem koncertu v
slovenski skupini nad sto pev-
cev in pevk, pevcev približno
dvakrat toliko kakor pevk.S tem naj bo začasno zaklju-
čen popis slovenske skupine. O
številnih zborih drugih slovan-
skih skupin bomo poročali kar
najbolj mogoče na kratko in v
istem redu kakor bomo sami do-
bivali podatke.Ena najfinejših točk na vse-
slovanskem programu bo gotovo
nastop Ukrajincev. To narod-
nost bo zastopal en sam zbor,
namreč "Ukrainian Chorus of
Chicago". Ta mešani zbor je star
komaj šest let in šteje 50 oseb.
Njegov predsednik je Simon
Domanczuk, učitelj pa George
Benetski. Zbor je že prej prire-
jal svoje koncerte v Chicago Ci-
vic Theatre. Zadnje zimo je na-
stopil trikrat na "National
Broadcast". Pred dvema leti je
pel v Studebaker gledališču v
Chicago. Podaja se tudi v pev-
ske tekme; odnesel je dvakrat
prvo nagrado od "Chicago Tri-
bune Music Festival", in dva-
krat prvo nagrado od "County
Fair". Naši rojaki v Sheboyganu,
Wis., so tudi morda imeli
priliko videti in slišati ta zbor,
ker je pred kratkem nastopil
tam z velikim uspehom.Za publ. odsek zveze "United
Slavic Choral Societies":—I. R.

ESKIMI V SREDNJEM VEKU

Živeli so v prav takšnih življenj-
skih razmerah kakor danes.
— Prehodni člen med ribami
in sesaleciV Kodanj se je vrnil iz Grön-
landa danski zgodovinar dr.
Matthiassen, ki že deset let pro-
učuje zgodovino Eskimov v sred-
njem veku. Letos je odkril do-
sled najstarejša eskimska biva-
lišča iz 14. in 15. stoletja. Ta-
krat so bile na Grönlandu še
zadnje vikinske naselbine, sta-
novali so tam še potomci Erika
Rdečega in njegovih drznih
spremljevalcev, prvih in pravih
odkriteljev Amerike. Znanost si
še danes ni na jasem, da-li so
te naselbine propadle zaradi
vojnih napadov Eskimov ali za-
radi spremembe podnebja, ki je
nekoč vsaj deloma rodovitni in
topli Grönland, "Zeleno deželo",
spremenila v ledeno puščavo in
njene kolonizatorje izročila gla-
dovanju.Dr. Matthiassen je v srednje-
veških eskimskih bivališčih od-
kril vsekar različen plen iz vi-
kinških kmetijskih dvorov, med
drugim zvon, kamne z vikinski-
mi napisi in železno orodje.Kar se tiče eskimske prazgo-
dovine, pa so izkopine pokazale,
da bi jo bilo mogoče prav tako
proučevati med sodobnimi Eski-
mi. V starih grobovih je ekse-
pedicija našla istotakšno kužno-
vino, orodje in orožje, kakršno
uporablja Eskim danes, v kolik-
or ga še ni odločilno obizlala
evropska civilizacija.Istčasno se je vrnila ekse-
pedicija Danca dr. Laugeja Kocha.
Ta je odkrila zanimive zveze
med vulkani Škotske, Islanda,
Grumantov in Grönlandije. V
celinskem ledovju Grönlanda je
odkrila namreč več doslej ne-
znanih delujočih vulkanov. Na-
šla je tudi okostni odtis "četr-
ronoge ribe", pol metra dolgega
bitja, ki predstavlja prehod med
ribami in sesaleci.Čikaška razstava: Miss Ruth
Page, vodilna ameriška plesalka,
bo med sodniki, ki bodo odloče-
vali nagrade za zmagovalce v
plesnem kontestu v septembru.PET HRVATOV ZAPLETENIH
V MARSELSKI ATENTAT

(Nadaljevanje s 1. strani.)

več drugih članov te teroristič-
ne organizacije v Franciji, med
njimi tudi neka 24-letna ženska.
V četrtek je prišel iz Belgra-
da arbski policijski uradnik, ki
zdaj izprašuje jetnike.Ženeva, 13. okt. — Aleksander
Fotič, stalni delegat Jugoslavije
pri tajništvu Lige narodov, je
včeraj dejal, da je zdaj dovolj
dokazov, da so morilci kralja
Aleksandra imeli varno zavetje
na Ogrskem in v Italiji. Iz te-
ga razloga bo Jugoslavija vse-
kakor predložila vso zadevo Ligi
narodov in zahtevala bo zado-
sčenja od Ogrske in Italije.Rim, 13. okt. — Mussolini je
včeraj poslal mornarično flotil-
jo, ki je sprejela in spremlja
italijanskih vodah jugoslovans-
ko bojno ladjo Dubrovnik z
mrtvim kraljem Aleksandrom v
znak sožalja. Italijanska vlada
se dela, kakor da ignorira poro-
čila o protitalijanskih izgredih
v Jugoslaviji, vendar se opaža v
oficielnih krogih neka skrb. Fa-
šistični tisk na široko piše o
jugoslovanskih demonstracijah
proti Italiji, zlasti pa naglašja iz-
grede v Sarajevu, kjer so Srbi
pobili okna katoliških cerkva in
razdeljali trgovine katoliških Hr-
vatov."Izgredi" za film se prelevili
v prave izgredeHollywood, Cal. — Zadnji čet-
tek so bili v tujaknjih filmskih
studijih "izgredi" in -izgredi.
Družba, ki filmira pohod brez-
poselnih v Washington, je za ta
posel najela 500 pravih brezpo-
selnih delavcev in njih naloga je
bila, da se puste pretepsti od po-
licije. Ko je pa prišla scena "iz-
gredov," so "policaiji" tako grdo
mahali po igralcih, da jih je v
resnici bolelo in razkačeni so
padli po "policajih." Šest oseb
je bilo tako tepenih, da so jih
moral odvesti v bolnišnico.

30-urni tednik ne bo pomagal

Chicago. — Skrajšanje delov-
nika na 30 ur v tednu, za kar se
je izrekla konvencija Ameriške
delavske federacije, ne bo od-
pravilo brezposelnosti, pravi gla-
silo unije Industrial Workers of
the World."Kar je potrebno, je takojšnje
skrajšanje splošnega delovnika
na štiri ure na dan in štiri dni
na teden brez znižanja plač",
pravi Industrial Solidarity. "Iz-
kušnje bodo pokazale, da ne bo-
do brezposelni absorbirani v in-
dustrije z nobenim drugim u-
krepm."Umora ni bilo, le cerkvene
pevke so pele . . .Denver, Colo. — Pred nekaj
dnevi je nekdo v South Denverju
obvestil po telefonu policijo,
da je najbrž umor v teku v neki
hiši. Strašno vpitje, kakor da
nekdo nekoga davi, prihaja iz
hiše. Polcija je hitro drvela
tja in našla—dve pevki, ki sta
se vadili v petju neke cerkvene
pesmi . . .Sinclair bo izvoljen, pravi
McAdooWashington, D. C. — Senator
McAdoo iz Californije je rekel
zadnje dni, da ima Upton Sin-
clair sijajno priliko, da bo izvo-
ljen za governorja prihodnji me-
sec.

Problemi priseljencev

Informacije o spremembah
realizacijskega zakona
Vprašanje: Dobim drugi
žalvanski papir prihodnji
sec. Nekateri mi pravijo,
bil naturalizacijski zakon
menjen in da moji otroci n-
stanejo a m e r i š k i držav-
vsled moje naturalizacije.
naj vprašam, če je res tak-
Odgovor: Ako pišete na
eign Language Information
vice, 222 Fourth Avenue,
York City, vam ta organi-
drage volje razloži precej
plicirane spremembe natu-
cijskega zakona. Ako vam
ko pisati angleški, lahko
v svoji materinščini.Ali je bila prošnja za kak
vložena?Vprašanje: Kako naj i-
če je bila prošnja za neki p-
vložena? Koliko časa mine,
no patentni urad reši tako-
njo?Odgovor: Pišite na Co-
sioner of Patents, Washi-
D. C., o taki zadevi. Pism-
navede vaše ime, naslov i-
slov iznajdbe. Ako znate
kočo številko (serial num-
svoje prošnje in datum,
bila prošnja vložena, na-
to. Ako je kak odvetnik im-
žiti to prošnjo za vas in
veste, kdaj je bila vpisana
vedite ime in naslov odve-
ki vas zastopa. Po pater-
zakonu se mora vsak pate-
dati tekom treh mesecev,
je bila plačana končna pr-
bina.Brezplačna bolnišnična oskrb
deportacijaVprašanje: Ako kdo
zboji, predno je minulo p-
od prihoda v Ameriko, a
prosi za brezplačno bolniš-
oskrbo—tako, marveč še i-
tem, ko je že pet let tukaj,
človek podvržen deportacij-
je padel na breme javne
brodelstva?Odgovor: Tak inozem-
podvržen deportaciji. L. z.
bil postal "public charge",
no je minulo pet let od (ga)
prihoda v Združene dr-
tedaj bi bil v nevarnosti de-
tacije.

Priselitev posinoveljenega o

Vprašanje: Moja ovdova-
stra je umrla v starem kra-
zapustila sina, 16 let stare-
ko adoptiram tega mojega
ka, bom ga mogel privesti
meriko kot izvenkvotnega
ljenca? Jaz sem natural-
državljan.Odgovor: Zalibog to ni t-
če po zakonu. Adoptiran
ameriškega državljana im-
vico do izvenkvotne vize
daj, ako se je adoptacija iz-
pred dnem 1. januarja
Vaš nečak bi mogel priti
običajen priseljenec v kvo-
Deklaranti nimajo volilne
viceVprašanje: Imam prvi
ljanski papir. Morem li
mesece novembra? Ne
priatelj, ki je živel v držav-
xas, pravi, da v tej državi
jo tudi ljudje, ki imajo le
državljanški papir.Odgovor: Kdor ni ame-
državljan, ne more voliti
kaki državi. Nekaj malo
izmed teh Texas, je popr-
voljevalo volilno pravico
inozemcem, ki so imeli pr-
pir, ali tega ni več.Prišel je pod drugim im-
si je spremenil imeVprašanje: Bil sem zak-
pripučen v Združene dr-
1919, ali prišel sem s pas-
nekoga drugega. Sedaj t-
svoje pravo ime in sem po-
pod istim. Ali morem po-
ameriški državljan pod tem-
nom?Odgovor: V takih slučaj-
kon razlikuje med onimi,
prišli pred dnem 22. maja
in onimi, ki so prišli kas-
Oni, ki so prej prišli, im-
razložiti razliko imena, i-
ficirati se in rešiti to tes-
Inozemci pa, ki niso prišli
svojim praviim imenom po-
vu 22. maja 1918, se ne sm-
jo kot da bi bili zakonito p-
ščeni in morajo vložiti pra-
za registracijo, t. j. morajo
galizirati svoje bivanje, pr-
morejo dobiti državljanske
pirje.—F.L.S.Ali ste naročeni na des-
"Prosveto"? Podpirajte svojLondon podira "slume" in gradi nove stanovanjske hiše za
delavce pod okrajno delavsko upravo.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

POBEGNEVALCI KOVAN-CEV

...kovanca v Mostah, po-
...na Dolenjskem in
...njem

...nekaj tedni že je ljub-
...policija aretirala v Mo-
...ljubljanskem predmestju,
...ki so ponarejale ko-
...10, 20 in 50 Din. Druž-
...dala neka trafikantka, ki
...nekdo plačati s ponar-
...kovanecem. Trafikant-
...je zapomnila moškega ter
...avdila policiji. Policija
...preiskavo v stano-
...osumljenca ter našla
...izdelanih modelov za
...kovanec po 10, 20 in
...Aretirala je tri krivce.

...pa se je, da je bilo
...nekakšna centralna de-
...in da so imeli podružnico
...Rashevem na Dolenj-
...Tam so orožniki aretirali
...posrednika ter našli pri
...mno obožljivega materi-

...tencije teh petih "kova-
...zaloga kovanecv še ni
...Povsod so se še pojav-
...ponarejenki, posebno v
...Po zaslugi spet neke
...je policija spet are-
...tri ponarejevalce v Mo-
...ki pa so se omejevali le na
...vanje ponarejenih ko-
...Kmalu pa so dognali,
...to trije zvezke z nekim
...v pozlatajem v
...Lukovice ter so res našli
...lepo izdelane sadrene
...za viltanje kovanecv.

...je zdaj v ljubljanskih
...devet ponarejevalcev, ki
...prav za prav eno samo
...ki je imela svoj sedež v
..."filijalki" pa v Lukovi-
...Velikem Rashevem.

Na železniški progi

...postajama Hrastnik in
...most je vlak povozil 57-
...progovnega obhodnika
...Koritnika. Čuvaj Pintar
...kakoval v svoji čuvar-
...progi, ker pa Koritnika
...sta se malo prej sre-
...v vlaku tamkaj v bližini
...čuvaj nesrečo. Napotil
...progi ter res našel poleg
...marševnega Koritnika, ki
...vidno povozil vlak. Ču-
...telefoniral postaji Zida-
...od tamkaj je v motorni
...prispeel zdravnik, ki je
...ljudi notranje poškodbe.
...ga v Celje v bol-
...že med prevozom je
...umrl.

...nevarno, da je Koritnik
...nem tiru ter gledal vlak,
...po drugem tiru pripeljal
...ti tako preslišal vlak,
...pripeljal v nasprotni smeri.
...stiva ga je pahnila ob tir.
...ki je bil doma iz Suhadola
...ki (zidanmoška okolica)
...je 32 let služboval na že-
...Zapuška žena in dva
...dva sina pa sta pred leti
...prav tako nesrečne smrti:
...pri vojakih, drugi pa pri
...stare steklarne v Za-
...ob Savi. Družino torej
...zasledujejo nesreče.

Smor zaljubljenega para

...v Savinji
...vasi pri Petrovčah
...gumili ljudje iz Savinje z
...skupaj zvezani trupli 24-
...pekovskega pomočnika
...Skafarja in 19-letne Milke
...Prvi je doma iz Go-
...pri Zalcu, druga posest-
...bela iz Drešnje vasi.
...Skafarju so našli v belež-
...niko, da gresta z dekle-
...ne 20. septembra v smrt.
...službe in ker je bil ob-
...tardi tatvine, ki jo je za-
...pri mojstru Senici v Zal-
...ker ne dovolijo Milkini
...poroke. Milka sama pa
...na listek, da gre v
...ki ji starši ne dovoli, da
...omazila s Skafarjem.

...mala sta se in vzljubila,
...skupaj služila pri peku
...v Zalcu. Zadržne čake pa
...sta živila doma, Skafar pa
...vodenju kazni zaradi ne-
...že, živel v Celju. Nekaj
...pred samomorom, dne 17. t.
...prola Grilčeva vsa obupa-
...Skafarju ter mu tožila tne-
...doma. Jokala je vse dni
...20. t. m., ko sta skle-

nila, da pojdetta oba v Savinjo.
Odšla sta v Zalec, tam je ona
kupila lep šopek rož, nato pa sta
v bližini njene domače Drešnje
vasi skočila v Savinjo. Z vrvmi
sta se zvezala drug k drugemu,
da ju še smrt ne bi ločila. Obe
trupli sta ležali na mrtvaškem
odru v žalski mrtvašnici.

Novi goriški škof monsignor
Margotti, pristen Italijan in fa-
šist, je bil vstoličen 23. septem-
bra. V govoru, ki ga je imel
novi škof v cerkvi, je dejal med
drugim: "Naj velja moj prvi
pozdrav onim, ki so mi omogo-
čili, da sem prišel med vas.
Predvsem Kristusovemu vikarju,
prvemu skrbniku za naše
zdravje in blagostanje, ki se mu
bomo pokorili, če bo treba tudi
z žrtvijo svojega življenja. Dol-
ga leta življenja želimo in svoj
vdani pozdrav izražamo kralju,
ki vodi naš plemeniti narod in
kateremu smo prisegli podaniš-
tvo, zvestobo in poslušnost.
Končno naj bo posvečena naša
misel vladi in onemu, ki zna ta-
ko dobro voditi druge in ki je
dvignil italijansko ljudstvo do
tako velike slave. Njemu naš
pozdrav in naša želja: Naj živi
in vedno zmaga."—Novi go-
riški škof se je torej najprej za-
hvalil tistim trem, ki so ga po-
slali v Gorico, da zasede škofov-
ski stol, na katerem je sedel
Slovenec dr. Sedej, in sicer se je
zahvalil: papežu, kralju itali-
janskemu in Mussoliniju! Pa se
klerikalci zmerom tako zelo raz-
burijo, če pravimo, da je med
Mussolinijem in papežem lepo
soglasje in dobra zveza! Da so
poslali v Gorico italijanskega
škofa, je gotovo zaradi tega, da
bi pomagal raznarodovati slo-
venske vernike v Primorju. To
je želja Mussolinija in papeža
da je rad uslišal željo. Kaj ne bi
zdaj klerikalci, ki trdijo zme-
rom, da je katolištvo in sloven-
stvo eno in isto, priznali, da je
katolištvo lahko tudi pogubno
za slovenstvo?

Umrl je v Ljubljani bivši
predsednik Pokojninskega zavo-
da Vekoslav Vrtovec, star ko-
maj 45 let, po rodu iz Velikih
Zabelj. Ko so ga odstavili kot
predsednika, je postal prokurist
pri Zadrugi gospodarski banki
v Ljubljani. Po daljši boleznii
je 25. septembra v Slajmarje-
vem sanatoriju umrl.—V Kra-
nju je umrla Krista Hribal, že-
na prometnega uradnika; zapu-
stila je moža in dva otroka, v
celjski bolnišnici pa sta umrli
58-letna posestnica Veronika
Zagozdova iz Arje vasi in 65-let-
na dninarica Uršula Repičeva iz
Gotovelj.

Samomorilke Minke Mavčiče-
ve, stare 24 let, ki se je poglala v
Ptujo v Dravo, še vedno niso
našli. Poročali smo, da je šla v
smrt, ker jo je pustil fant, s ka-
terim je zanosila.

Uboj dvajset-letnega fanta

v Dragoviču

V nedeljo 16. sept. so se v vi-
nogradu posestnika Čučka v
Dragoviču sprli in stegli fantje,
med njimi je bil tudi Franc Sla-
na iz Vitomarcev. Tega so po-
grehali od tistega dne in šele čez
10 dni so našli njegovo truplo
na neki njivi v Dragoviču. Imel
je več vbovov z nožem.

V vinogradu posestnika Jane-
za Čučka v Dragoviču (ptujška
okolica) so obirali grozdje. Tr-

gave se je "udeleževala" poleg
Čučkove družine tudi družina
sosedu Franca Kralja. Popol-
dne sta prišla v ta vinograd tudi
brata Andraž in Franc Slana,
ki sta prišla vinjena iz nekega
vinotoča, pa sta v pijani objest-
nosti začela birače izzivati in
Franc Slana je nekoga z bren-
to na hrbtu celo vrgel ob tla. To
je dalo povod, da so se sprijeli.
Začeli so se obdelovati s koli in
noži. Andražu Slani je uspelo
pobegniti, medtem ko je njegov
20-letni brat Franc obležal ne-
znano kje.

Ko se je čez čas vrnil brat
Andraž, da bi našel brata, ga je
iskal zaman. Iskali so ga na-
slednji dan in potem še deset
dni. Sele potem ga je našla po-
sestnica Zmavčeva na svoji ko-
ruzni njivi mrtvega. Obdukcija
je dokazala, da je dobil pokojni
tri hude udarce po glavi in da je
umrl zaradi otrpnjenja možga-
nov.

Aretirali so tri osumljence, a
vsi taje uboj.

O Mrzlikarju, ki je na Viču
ustrelil svojo ženo, je pokazala
preiskava, da gre najbrže za
človeka, ki ne obvlada povsem
svojega razuma. Njegova mati
je umrla v blaznici, njegova se-
stra je močno bolna na živcih,
enako je tudi z njim. Z ženo je
živel v neurejenem, strašnem
zakonu. Žena je bila duševno
močnejša od njega in v zakonu
z njo je Mrzlikar telesno in du-
ševno propadel. Krivdo za to je
nalagal svoji ženi, čeprav je
dvomljivo, da bi bila ona vsega
kriva. Povsod je začel videti
sledove, da ga hoče žena spravi-
ti s sveta. Tako je pred krat-
kim prinesel na mestni fizikat
klobaso, češ, da mu jo je sku-
hala žena in da je najbrže za-
strupljena. Zadnje dni pred
umorom pa je bil sploh ves zme-
den. V preiskavi ga bodo psi-
hijatri preiskali in verjetno je,
da bo namestu pred sodnike mo-
ral v blaznico.

Požar v Tuhinjski dolini

Bil je to v zadnjih dveh mese-
cih že peti požar v spodnji Tu-
hinjski dolini, peti požar, ki je
bil najbrže prav tako podtak-
njen od zlobne roke. Gorelo je
topot pri posestniku Mihetu Po-
ljanšku v Srednji vasi.

Njegova domačija stoji na sa-
mem precej daleč od ceste in
vode. Okrog 4. zjutraj 23. t. m.
je gospodarja prebudilo močno
prasketanje in ko se je prebu-
dil, je zagledal, da je vsa hiša z
gospodarskimi poslopji vred v
plamenih. Zakričal je in brž so
se rešili domači skozi gorečo ve-
žo na plano. Tedaj so se spom-
nili, da leži v hiši še en otrok na
zapečku. Gospodar je tvegaj
nevarnost ter planil v gorečo so-
bo ter prinesel ven že onesve-
ščenega otroka.

V hlevu, ki je bil prizidan k
hiši, se je že udiral strop, iz hle-
va je rešil gospodar edino kravo,
prihitel so sosedje ter rešili ne-
kaj pohištva. Vse drugo je s
poslopjem vred pogorelo in je
škoda zelo velika. Gasilec iz
Srednje vasi pa niso mogli na-
stopiti z brizgalno, ker je pre-
daleč od vode.

Zaradi prepira hotela v smrt.
—V Trbovljah je na Gvidi sko-
čila v veliki rudniški bajer 21-
letna rudarjeva žena K. s svojim
eno leto starim otrokom. Doma
se je nekaj sprla z možem, pa
je odšla z otrokom od doma ter
skočila v bajer. V vođi pa se je
najbrže skesala, rešila se je na
breg, a v rokah je držala že mrt-
vega otročka.

Nesreča v predoru v Columbusu, O. Rešilno moštvo išče trupla petih delavcev, ki so bili podsutli.

Pismo iz Clevelanda

Opereta. — Nadaljnji tečaj u-
metnostne šole. — Radio v
področju SND. — Nova "na-
ša" banka. — Župnik Ponikvar
meče rokavico. — Kramarstvo
s kulturo

Socialistični pevski zbor Del-
avec iz Newburgha bo vprizoril
v nedeljo dne 4. novembra po-
poldne v Slovenskem delavskem
domu opereto "Na kmetiji in v
kajžici". Opereta mi ni znana, a
sodrug iz Newburgha pravijo,
da je zanimiva stvar in da se
bodo pevci in pevke od Delav-
ca potrudili, da bo proizvajana kar
najboljše, in naši prijatelji in
somišljeniki so prošeni, da ne
pozabijo posetiti te zanimive De-
lavčeve prireditve.

Pred kratkim je bil odprt
letošnji tečaj Jugoslovanske šole
moderne umetnosti SND, ki
jo poučuje naš umetnik G. H.
Perušek, ki je s svojimi učenci
dosegel že lepe uspehe, in meni
se zdi potrebno omeniti ob tej
priliki, da bi ne bilo prav nič
napačno, če bi uredništvo na-
šega Mladinskega lista posku-
silo dobiti ter priobčiti vsak me-
saj eno reprodukcijo del
Peruškovih učencev. Dela Peru-
škovih učencev so bila že več-
krat razstavljena ter bila delež-
na lepega priznanja od strani
tukajšnjih poznavalcev umetno-
sti in Mlad. lista dolžnost je, da
svoje čitatelje skuša seznaniti
z deli naših mladih umetni-
ških talentov. To bi ne bilo sa-
mo lepo, temveč tudi koristno,
kajti to bi dalo našim mladim
začetnikom na polju umetnosti
nadaljnega veselja in volje do
kreativnega dela, dočim bi pri
naši mladini, ki čita Ml. list,
vzbujalo zanimanje za umetnost.
Poleg tega so pa tudi skoro vsi
Peruškovci člani SNPJ. Stvar je
vredna, da se o nji res-
no razmišlja.

Direktorij Slov. narodnega do-
ma je sklenil raztegniti svoje
delovanje tudi na radio in jaz
razumem stvar tako, da nam ho-
če dati direktorij SND pošten
slovenski radio program, kar je
hvalevredna odločitev. Takih
programov, kakršnih smo bili
večinoma deležni doslej, smo že
siti in se jih že sramujemo. U-
pajmo, da SND ne bo ostal sa-
mo pri besedah, temveč svojo i-
dejo kmalu izvede.

Nova slovenska banka je o-
tvorjena in vlagatelji propadle
stare banke hodijo po svojih
dvajset odstotkov vložnega de-
narja, istočasno se pa vrši huda
propaganda za novo banko, da

bi vlagatelji propadle banke pu-
stili svojih 20 rešenih procen-
tov v novi banki in da bi dragi
rojaki sploh znosili ves svoj de-
nar v novo banko. Oglaševalni
organ nove banke je seveda A-
meriška Domovina, ki pri oga-
šanju nove banke "pozabi" ma-
sikalj povedati, predvsem pa to,
da to pot ni bila odprta stara
banka, ki je mrtva, temveč
nova, čisto nova banka. Stara
banka je šla rakom žvižgat, toda
A. D. piše o stvari tako silno
"previdno", da dela na ljudi
vtis, kot da je bila ponovno o-
tvorjena stara, neslavno premi-
nula slovenska banka. Po starih
receptih! —

Pravijo, da je župnik Ponik-
var naročil oziroma zahteval
svojim ovčicam, da morajo Pro-
sveta, Proletarec in Enakoprav-
nost iz njihovih hiš, če nečajo
biti "frdamani". To pomeni, da
župnik Ponikvar meče rokavico
pred naš napredni element, ro-
kavico, ki jo bo vsekakor treba
sprejeti. Te tisočkrat zlorablje-
ne tolerance, ki jo izkazuje naš
napredni življenj napram našim
cerkvenjakom, ki po drugi strani
izrabijo sleherno priložnost za
strupeno gonjo proti vsemu, kar
diši po naprednosti, je že dovolj
in čas je, da tudi mi prenehamo
biti tolerantni! Kakor drugi z
nam, tako mi z drugimi! Sicer
je pa dober boj zmerom vreden
več, nego lenarjenje pod golju-
fivo označbo tolerance.

So ljudje, ki zelo radi govori-
čijo o svoji "veliki ljubezni do
naroda, njegove kulture" itd.,
govore tako, da so pri tem vsi
slinavi, toda motil bi se grdo,
klor bi verjel da je tem ljudem
res narod tako hudo pri srcu in
da se jim ne gre v prvi in zadnji
vrsti predvsem edinele zase in
za svoje lastne koristi. Kdaj je
pa še volk ljubil ovco?

Ivan Jontez, 53.

Vesti iz Primorja

Fašizem podpira nezakonske
matere

Sempas, septembra 1934. —
Gospodje, ki upravljajo našo ob-
čino, so kaj radodarni. Pravijo,
da sicer po naredbi "Duceja" do-
bi vsaka nezakonska mati za
dečka 70 lir, za deklico 50 lir ob-
činske podpore na mesec. V slu-
čaju pa, če se nezakonska mati
poroči v istem letu, ko je bil ro-
jen otrok, dobi na občinske stroš-
ke seveda, vse potrebno pohiš-
tvo. Slaba stran te metode pa
je v tem, da potem, če je mati
enkrat poročena, čeprav živi v
najbednejši razmerah, nima
več pravice do podpore.

Našemu kmetu se ne splača ob-
delovati polja

Sempas, septembra 1934. —
Leto za leto padajo cene polj-
skim pridelkom, dajatve pa se
stalno zvišujejo. Da se našemu
kmetu na noben način več ne
splača obdelovati svojega polja,
nam dokazuje ta-le slučaj:

Neka vdova iz šempaske oko-
lice, ki nima razen enega trav-
nika ničesar, je dala pokositi ta
travnik in seno peljala na pro-
daj v Gorico. Za prevoz sena je
morala seveda najeti voznika, v
Gorici plačati razne pristojbine
tako, da ji je ostalo od izkupič-
ka reci in piši vsega skupaj 17
lir. S tem ostankom naj bi pla-
čala razne vsem koscem dnino,
dalje razne neposredne davke,
tako, da ji ostane od vsega še
manj kot nič. Ni se treba torej
čuditi, če je naš kmet pod dol-
govi in mu preti popoln gospo-
darski propad.

Mesna ali rastlinska hrana

Originalna dirka v Budimpešti

Ob veliki udeležbi občinstva
se je vršila v Budimpešti origi-
nalna tekma, tek na 1000 me-
trov, ki naj bi odločil, katera
hrana dela človeka krepkejšega,
mesna ali rastlinska.

Tekmovalca sta dva 80 letni-
ka, stara prijatelja Jenő Hor-
by in Sándor Holtay. Vse svoje
življenje sta živila v najlepši
medsebojni slogi, ki jo je bilo
kalilo samo to, da je bil Horby
prepričan pristaš mesa, pred
vsem mesne hrane, Holtay pa
strog vegetarijanec. Horby je
poleg tega popil tudi tucat sko-
delic močne kave na dan, je ka-
dil in se ni branil dobre kapljice.
Holtay pa je bil posebej na-
vzdržnost, pil je vodo, komaj
da si je ob nedeljah privoščil
steklenico — mineralke. Pri tak-
šni različnosti v dieti ni čudno,
da sta prijatelja predebatirala
marsikatero uro o prednosti o-
ne ali druge vrste prehrane, to-
da do zaključka nista prišla, za-
man sta se skušala drug drugega
prepričati o pravilnosti svo-
jega življenja. Končno sta skla-
nila, da napravita energičen in
stvaren konec tem debatam.
Odločila sta se navzlic svojim
letom za zgornj omenjeni doka-
zili tek.

Nekega predpoldne sta se po-
stavila na ravno prosvet, stoti-
ne in stotine ljudi so čakale v
napetem zanimanju, kaj bo.
Sodnik iz njunega prijateljske-
ga kroga je dal znamenje, moža
sta se spustila v tek. Do polovice
proge je bil vegetarijanec za
kakšnih 30 m pred mesojedcem,
potem pa se je začela razdalja
med njima vidno manjšati. Do
cilja pa je bil mesojedec ven-
darle še 1 m za svojim tekme-
cem, zmagala je torej rastlin-
ska hrana.

Sledila je prijetna gostija v
neki restavraciji, kamor sta čila
stara povabila cel trop svojih
prijateljev. Med obujanjem sta-
rih spominov in prijetnih kram-
ljanjem je Holtay, zmagovalac,
ki je trdil, da ni nikoli poskusil
kave, priznal, da je pred tekmo
popil čašo "črne", dočim ni bil
Horby v soglasju s pravili, že
pet dni kave niti povohal. Re-
zultat tega razodetja je umiliv:
tekmo so med smehom proglasi-
li za neveljavno in jo bosta
oba stara gospoda ponovila, se-
daj na progo 3000 m.

Ako numeravate iti v
Jugoslavijo

tedaj potujte z vso udobnostjo preko
Havra s najhitrim French Line
čepromskim parnikom

"ILE DE FRANCE"

20. oktobra—10. novembra
29. decembra

"PARIS"

24. nov.—15. dec.

Hitro valjalo. Izredna postrežba.
Krasne kabine tretjega razreda so dve
ali štiri osebe. Svetovalna franc-
oska kuhinja. Vino se servira gratis
pri vsaki jedi. Vata prilaga potuje
s Vami do cilja.
Za nadaljnja pojasnila in vazo letko
pišite na:

LEO ZAKRAJSEK
General Travel Service, Inc.
302 East 72nd Street,
New York City

SLOVENIAN PUBLISHING CO.
Travel Bureau
216 West 18th Street
New York City

French Line

Čikaška razstava: Pogled na preteklost, na dobo konjske transportacije.

GERMINAL

POBLOVENIL ALFONZ GSPAN

AZIL

Marseill, 1933.

NEBOTIČNIK V MOSKVI

Ura

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vsa ustmena pojasa

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

[illegible]

Za Združ. države in Kanado	\$6.00	Za Cicero in Chicago	
1 tednik in.....	4.80	1 tednik in.....	
2 tednika in.....	3.60	2 tednika in.....	
3 tednike in.....	2.40	3 tednike in.....	
4 tednike in.....	1.20	4 tednike in.....	
5 tednikov in.....	nič	5 tednikov in.....	\$9.00

Za Evropo je.....
 Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja
 Order v pisnu in si naročite Prosveto list, ki je vaša lastnina.

Pojasnijo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti ali če se preseli proč od družine in ne zahteval sam svoj list, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena Prosveto, to takoj naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati za to listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravni datum za to vaoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago,

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto 1....

Čl. društva

1) Ime.....

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od ...

družine: Čl. družstva št.

2) Cl. drum.

.....Čl. dvanáctý.....

3) *Čl. dvanáctý čl.*

4)

..... Cl. društva

..... Delava

Mesto